

Educating Student Teachers of Farhangian University with Emphasis on the Holy Quran

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Ali Akbar Hamed ¹

Sadegh Rezaei ^{2*}

Alireza Asareh ³

Ruhollah Karimi Khoiyani ⁴

How to cite this article

Ali Akbar Hamed, Sadegh Rezaei, Alireza Asareh, Ruhollah Karimi Khoiyani, Phenomenological Study of Psychological Students' Educating Student Teachers of Farhangian University with Emphasis on the Holy Quran, *Journal of Quran and Medicine*. 2021; 6(2): 73-83.

1. PhD Student, Department of Philosophy of Education, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Amin University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

3. Full Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Education, Dabir Shahid Rajaei, Tehran, Iran.

4. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Amin University, Tehran, Iran

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: sadeghrezaei61@gmail.com

ABSTRACT

Purpose: The aim of this study was to investigate the education of student teachers at Farhangian University with emphasis on the Holy Quran.

Materials and Methods: The research method was purposeful, applied according to the type of data. The statistical population in the qualitative part of the research, including education directors and deputies of Farhangian University, professors of Farhangian University, were 20 people who were selected based on purposive sampling. In the quantitative section, all principals and deputies, professors and students were teachers of Farhangian University, of which 821 people were selected by multi-stage cluster sampling using the structural equation sample selection formula. Interview tools and questionnaires were used in this study. The validity and reliability of the instrument were measured and approved using quality criteria (reliability). Which were all approved. The method of data analysis in the present study was theoretical coding, structural equation modeling.

Findings: The results showed that educational dimensions including university management, university professors, evaluation of education, education facilities and organizational factors including, organizational structure of the university and organizational culture of the dimensions and components of education and training of students and teachers of Farhangian University They are generous with the emphasis on establishing it.

Conclusion: Based on the research findings, it can be found that attention to educational issues such as teacher training, management, etc. along with structural factors can lead to the promotion of education based on Quranic principles in Farhangian University.

Keywords: Education System, Farhangian University, Holy Quran

Article History

Received: 2021/06/17

Accepted: 2021/08/28

ePublished: 2021/09/22

تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با

تاکید بر قرآن کریم

علی اکبر حامدی^۱

دانشجوی دکتری، گروه فلسفه تعلیم و تربیت، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

صادق رضایی^{۲*}

استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

علیرضا عصاره^۳

استاد تمام، گروه علوم تربیتی، دانشکده تربیت دبیر شهید رجایی تهران، ایران.

روح اله کریمی خویگانی^۴

استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه امین، تهران، ایران

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تأکید بر قرآن کریم انجام شده است.

مواد و روش ها: روش پژوهش برحسب هدف، کاربردی برحسب نوع داده، آمیخته بود. جامعه آماری در بخش کیفی پژوهش، شامل مدیران آموزش و پرورش و معاونین دانشگاه فرهنگیان، اساتید دانشگاه فرهنگیان به تعداد ۲۰ نفر بودند که بر اساس نمونه گیری هدفمند، انتخاب شدند. در بخش کمی، تمام مدیران و معاونین، اساتید و دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان بودند که ۸۲۱ نفر به روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای و با استفاده از فرمول انتخاب نمونه معادلات ساختاری انتخاب شدند. از ابزارهای مصاحبه و پرسشنامه در این پژوهش استفاده شد. روایی و پایایی ابزار، با استفاده از معیارهای کیفیت (موتق بودن) سنجیده شد و مورد تأیید قرار گرفت. که همگی مورد تأیید قرار گرفتند. روش تجزیه و تحلیل داده در پژوهش حاضر، کدگذاری نظری، مدلسازی معادلات ساختاری بود.

یافته‌ها: نتایج حاصل از پژوهش نشان دادند که ابعاد آموزشی شامل مدیریت دانشگاه، اساتید دانشگاه، ارزشیابی تعلیم و تربیت، امکانات تعلیم و تربیت و عوامل سازمانی شامل، ساختار سازمانی دانشگاه و فرهنگ سازمانی از ابعاد و مولفه های تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تأکید بر قرآن کریم می‌باشند.

نتیجه گیری: بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان دریافت که توجه به مسایل آموزشی مانند آموزش اساتید، مدیریت و .. در کنار عوامل ساختاری می‌توانند به ارتقای تعلیم و تربیت بر مبنای اصول قرآنی در دانشگاه فرهنگیان بینجامد.

کلمات کلیدی: نظام تعلیم و تربیت، دانشگاه فرهنگیان، قرآن کریم

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۰۶

*نویسنده مسئول: sadeghrezae61@gmail.com

مقدمه

در دنیای امروز، سازمان‌ها در دنیای پیچیده‌ای حضور دارند که مسأله تغییر و تحولات محیطی، بخشی از مسائل روز آن‌ها است. سازمان‌ها در دنیای معاصر برای بقای خویش ناچار به انعطاف پذیری در برابر محیط پیرامون و انطباق با تحولات هستند. یکی از مهم‌ترین بخش‌های درون سازمانی، سرمایه انسانی^۱ است که می‌تواند عامل کلیدی و موفقیت سازمان باشد. ارتقای سطح دانش تئوری و عملی و به عبارت بهتر آموزش منابع انسانی، راه حلی برای هم‌گام شدن با تغییرات درون و برون سازمانی است. مدیریت در سازمان‌ها امروزه رویکردهای کلی‌تر و جدیدتری را تجربه می‌کند. فرایندهای آموزش و بهسازی^۲ از فعالیت‌های ضروری برای ارتقای صلاحیت و شایستگی^۳ معلمان است (۱).

در سازمان آموزش و پرورش، معلمان، نیروی انسانی ماهر هستند که با توجه به تغییرات روز افزون محیط امروز می‌توانند با ارتقای شایستگی خود به بهبود ارزش‌های اخلاقی بر اساس دستورات قرآنی در خود و دانش آموزان کمک کنند (۲). آموزش و پرورش معنوی آموزش بوسیله روح است نه درباره آن. تولد معنویت با اجرای برنامه درسی معنوی صورت می‌گیرد. آموزش و پرورش قرآنی توسعه ظرفیتها، صلاحیتهای درونی و بیرونی و همچنین به کمال رسیدن است. احساس بودن و وجود، ناشی از آموزش و پرورش معنوی است که به زندگی و حیات معنا می‌بخشد. حال باید به این نکته اشاره کرد که دانشگاه فرهنگیان که متولی تربیت معلمان است، مسئولیتی بس دشوار بر عهده دارد و باید بر اساس ارزشهای قرآنی عمل کنند و دانشجو معلمان با صلاحیت علمی و عملی را تربیت و راهی نظام آموزشی کشور نمایند. از اینرو پرداختن به نظام تعلیم و تربیت دانشجو معلمان در دانشگاه فرهنگیان امری ضروری و اجتناب ناپذیر است (۳).

انجام تحقیق حاضر از چند جهت حائز اهمیت است. ابتدا اینکه نهاد آموزش و پرورش، یکی از بزرگترین نهادهای اثرگذار در تعلیم

در اسناد بالادستی آموزش و پرورش عنوان شده است که تعلیم و تربیت بر اساس آموزه های قرآنی، فرایندی تعالی جویانه، تعاملی، تدریجی، یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی که به منظور هدایت افراد جامعه به سوی آمادگی برای تحقق آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طیبه در همه ابعاد، زمینه های مناسب تکوین و تعالی پیوسته هویت ایشان را در راستای شکل گیری و پیشرفت جامعه صالح اسلامی فراهم می آورد (۶).

در راستای پژوهش حاضر، منصوری نیا و خرم آبادی (۷)، نیز در پژوهشی به توصیف و تحلیل نقش معلم، روش تدریس، تربیت، تربیت اخلاقی، تربیت دینی و غیر دینی، پرداخته اند. نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد که معلم در تربیت دینی و اخلاقی دانش آموزان مؤثر است. استافورد (۸)، در پژوهشی نشان داد که منابع درسی مذهبی و معنوی باید در دسترس دانشجویان وجود داشته باشد. همچنین یافته ها نشان دادند که رویدادهای مذهبی، آموزش بیشتر و اختصاص فضا و زمان مناسب برای انجام مناسک مذهبی و همچنین سرمایه گذاری جهت نظارت بر این فضاها می تواند به بهبود رویکر دانشجویان نسبت به معنویت کمک کند.

سیلانی، و همکاران (۹)، در پژوهشی نشان می دهند که توسعه معنویت دینی در طول آموزش دارای سه مرحله است و شامل سرخوردگی اولیه، پیشرفت از طری سختی دیدن و در جستجوی معنا گشتن است که این فرایند با محیط آموزشی و مراقبتی می بخشد. مک مولان (۱۰)، در پژوهشی نشان داد که شایستگی معلم نقش بسزایی در گرایش به آموزش معنوی در دانش آموزان دارد. ژانگ، دیدرا و وو (۱۱)، هم در پژوهشی نشان دادند که معنویت به عنوان مولفه اصلی و تاثیرگذار بر آموزش است. اما علاوه بر آموزه های قرآنی، اسناد بالادستی هستند که در تعیین مسیر و افق تعلیم و تربیت دانشجو- معلم در دانشگاه فرهنگیان مؤثر می باشند. از جمله این اسناد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است. در این سند ذکر شده است که عواملی مانند مدرسه، معلم، برنامه درسی در نظام آموزشی و ... جلوه ای از تحقق مراتب حیات طیبه، کانون عرضه خدمات و فرصت های تعلیمی و تربیتی، زمینه ساز درک و اصلاح موقعیت توسط فراگیران و تکوین و تعالی پیوسته هویت آنان بر اساس نظام معیار اسلامی است.

لذا باتوجه به آنچه که گفته شد و جستجو در پایگاه های اطلاعاتی، می توان بیان داشت که در مورد تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید برقرآن کریم، پژوهش جامعی انجام نپذیرفته است و ما با یک فقدان مدل کاربردی و عملی مناسب به منظور ارتقای نظام تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان روبرو است و در این پژوهش بر آنیم تا مولفه های نظام تعلیم و

و تربیت است. با توجه به مخاطبان زیادی که با آن سرو کار دارند و همچنین رسالت و چشم انداز آموزش و پرورش، باید برنامه تعلیم و تربیت قرآنی را جزء اساسی ترین و محوریت ترین مسائل آموزشی و پرورشی قرار دهد. این ضرورت که از نقش و جایگاه اخلاق در حیات طیبه انسانی برمی خیزد، زمانی مورد توجه و تأکید قرار می گیرد که اندیشه های مهم موجود در رویکرد پرورش خویشتن و معنویت به دلیل عمق داشتن در باورها و منحصر به فرد دانستن هر یادگیرنده، این اندیشه ها در برخی باورهای اصلی مشترک باشند. همچنین، کمک به رشد و تکامل روحی و نفسانی انسان، بهترین رسالت آموزش و پرورش است. در کشور ایران، آموزش و پرورش با رویکردهای پرورشی و اسلامی گره خورده، از اینرو، در این نظام اسلامی، هدف های آموزشی در ابعاد دانش، مهارت و نگرش، فراتر از دانش اندوزی، مهارت آموزی و نگرش یابی در نظر گرفته می شود. تکامل نفس و تعالی روح و روان یادگیرنده و زمینه سازی برای تحقق یک جامعه معنوی، در واقع، هدف نهایی یادگیری در تمام فعالیت های آموزش و پرورش است که جز با یک برنامه آموزشی جامع نگر تحقق نمی یابد (۴).

علاوه بر این، ضرورت و اهمیت تعلیم و تربیت دانشجو معلمان، مدیران و کارشناسانی با شایستگی های اخلاقی، اعتقادی، انقلابی، تخصصی و حرفه ای و مسلط بر شیوه های تربیت اسلامی، ارتقای توانمندی های دانشجومعلمان به منظور ایجاد مهارت تدریس چند رشته ای، همکاری با مراکز آموزشی و پژوهشی دارای فعالیت های مرتبط، انجام مطالعات و پژوهش های کاربردی و تولید دانش مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش که بر کسی پوشیده نیست.

فلسفه تعلیم و تربیت قرآنی، امروزه بیش از پیش نمود پیدا کرده است، چراکه دردیای تغییرات و عدم قطعیتها، باید به یک اهرم قدرتمند تکیه کرد تا از پیامدهای متعدد آن بتوان سود جست. این موضوع برای دانشجو معلمانی که قرار است در آینده، تربیت کنندگان نسل آتی کشور باشند، بسیار حائز اهمیت است. یکی از علوم فلسفی یا فلسفه های مضاف است که باروش عقلی و استدلالی به تحلیل و تبیین و اثبات مبادی تصویری و تصدیقی تعلیم و تربیت اسلامی می پردازد. به دیگر سخن، در حوزه معرفتی فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، از ادله ای بحث می شود که واسطه در اثبات محمولات برای موضوعات در گزاره های تعلیم و تربیت اسلامی اند. به عبارت روشن تر، فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، تحلیل و تبیین مبانی فلسفی تعلیم و تربیت اسلامی است. برخلاف رسم معمول در متون فلسفه تعلیم و تربیت غرب، مبانی فلسفی تعلیم و تربیت، و در این جا تعلیم و تربیت اسلامی، در پنج حوزه با ترتیب ذیل قرار می گیرند: معرفت شناسی، وجود شناسی، خدا شناسی، روان شناسی، و ارزش شناسی. در این زمینه، چهار نکته قابل ذکر است (۵):

۴ - Stafford

۵ - Seylani. et al

۶ - McMullen

۷ - Zhang. Deirdra & Wu

تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید برقرآن کریم را شناسایی کنیم تا گامی در جهت ارتقای این نظام برداریم.

مواد و روش ها

با توجه به اینکه هدف پژوهش حاضر شناسایی ابعاد و مولفه‌های تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم بود؛ روش پژوهش برحسب هدف، کاربردی و برحسب نوع داده، کیفی؛ برحسب زمان گردآوری داده، مقطعی بود.

جامعه آماری پژوهش، شامل خبرگان آموزش و پرورش و دانشگاه فرهنگیان بود که شرط انتخاب آنها برای جمع آوری داده ها، داشتن حداقل مدرک دکتری و داشتن شغل اجرایی و آموزشی در زمینه آموزش در دانشگاه فرهنگیان باشند که در سطوح تصمیم‌گیری‌های مرتبط با آموزش چه در حال حاضر و چه در گذشته نقش داشته و دارند. این گروه را به اصطلاح خبرگان آگاه می‌نامند که در فرایند مصاحبه شرکت کردند. در این پژوهش برای تعیین نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری غیر تصادفی هدفمند استفاده شد که ۲۰ نفر با استفاده از اصل اشباع به عنوان حجم نمونه، در نظر گرفته شد. مشخصات مصاحبه‌شوندگان شامل ۷ نفر از مدیران آموزش و پرورش، ۸ نفر از معاونین آموزشی و پژوهشی در دانشگاه فرهنگیان و ۵ نفر از اساتید دانشگاه فرهنگیان بودند.

در بخش کمی نیز، شامل تمام مدیران و معاونین، اساتید و دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان بودند. بر اساس روش تعیین حجم نمونه معادلات ساختاری، تعداد ۸۲۱ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. لازم به ذکر است که برای انتخاب نمونه‌ها از نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شد. این نمونه‌گیری، بدین جهت مورد استفاده قرار می‌گیرد که واحدهای مختلف دانشگاه فرهنگیان، دارای پراکندگی جغرافیایی می‌باشند. بدین منظور ابتدا، مناطق جغرافیایی کشور به ۵ بخش شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شده و دانشگاه‌های فرهنگیان در تمام استانها مورد ارزیابی قرار گرفتند. و در نهایت، مدیران، معاونین، اساتید و دانشجو معلمان به صورت در دسترس انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها و پایایی و روایی بدین صورت است:

روش کتابخانه‌ای: به منظور شناخت ارزیابی مولفه‌های پژوهش، متون موجود در زمینه تعلیم و تربیت و نیز بررسی مقالات علمی

موجود در این زمینه از روش کتابخانه‌ای (شامل کتاب‌ها، پایگاه‌های معتبر علمی و پایان‌نامه‌های دانشگاهی) استفاده شد.

روش میدانی: به منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز پژوهش و تعیین صحت و سقم آن‌ها در بخش کیفی پژوهش حاضر از مصاحبه‌های نیمه عمیق استفاده شد. در مصاحبه‌های انفرادی با مصاحبه‌شوندگان، برای بررسی مقدماتی از ۵ سؤال اصلی در مصاحبه استفاده شد؛ با توجه به اینکه بعد از انجام ۲۰ مصاحبه، عوامل اصلی و فرعی در مصاحبه‌های قبلی تکرار شدند و پژوهشگر به اشباع رسید، یعنی داده‌های جدید با داده‌هایی که قبلاً "جمع آوری شده، تفاوتی نداشت و اشباع حاصل شد، مصاحبه‌ها متوقف گردید.

در بخش کمی نیز از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. پرسشنامه سنجش برازش الگو: این بخش شامل یک پرسشنامه بسته پاسخ برگرفته از الگوی ارائه شده در بخش کیفی بود که به منظور سنجش نظر خبرگان در رابطه با تناسب الگو (روایی بیرونی) طراحی شد.

گلیسر و اشتراوس ۹ چهار معیار اصلی را برای سنجش برازش الگو در نظر گرفته‌اند: ۱- تطبیق؛ ۲- قابلیت فهم؛ ۳- قابلیت تعمیم؛ ۴- کنترل؛ هم‌چنین کرسول در خصوص روال پدید آوردن نظریه نیز سوالاتی را مطرح کرده و بیان داشته همان‌قدر که نظریه مهم است، روال تهیه نظریه نیز می‌بایست از یک نظم خاصی پیروی کرده باشد. برای تعیین صحت یافته‌های کیفی از چندین راهبرد استفاده می‌شود مثل هم‌سو سازی، بررسی توسط اعضا، توصیف انبوه و غنی و ... که در این تحقیق برای تعیین صحت یافته‌ها از راهبرد "بررسی توسط اعضا" ۱۰ استفاده شد.

معیارهای روایی و پایایی در مطالعات کیفی متفاوت از پژوهش‌های کمی است. در مطالعات کیفی برای بیان کیفیت مطالعه، معمولاً از اصطلاح موثق بودن ۱۱ استفاده می‌نمایند. در این مورد گوبا ۱۲ و لینکلن معیارهایی را ارائه کرده‌اند که در پژوهش حاضر مورد رعایت قرار می‌گیرد. در سمت راست، معیارهای کیفیت پژوهش کیفی آمده است و موارد سمت چپ معادل آن‌ها در مطالعات کمی می‌باشند که جهت درک بهتر ارائه شده‌اند.

دقت ۱۳- موثق بودن؛

اعتبار ۱۴ در برابر روایی ۱۵؛

قابلیت اعتماد ۱۶ در برابر پایایی ۱۷؛

۱۳. Rigor

۱۴. Credibility

۱۵. Validity

۱۶. Dependability

۱۷. Reliability

۸- Judgemental Sampling

۹ Glaser & Strauss

۱۰. Member checking

۱۱. Trustworthiness

۱۲. Guba

داده‌ها به هم وابستگی متقابل دارند. برای تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه و نیز مبانی نظری از سه نوع کدگذاری استفاده شده است که عبارت‌اند از:

کدگذاری باز

کدگذاری محوری

کدگذاری انتخابی

در بخش کمی، از آمار توصیفی و آمار استنباطی (آزمون‌هایی نظیر همبستگی پیرسون، تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-v21، Smart PIs-v2 و Lisrel-v8) بهره گرفته شد.

۳-۷- مراحل اجرای

یافته‌ها

در این بخش داده‌های پژوهش با استفاده از روش‌های علمی مورد تحلیل و ارزیابی قرار می‌گیرد.

سؤال ۱: مولفه‌های نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم کدام‌اند؟
برای پاسخ به سوال فوق از روش کدگذاری استفاده شد.

انتقال‌پذیری ۱۸ در برابر تعمیم‌پذیری ۱۹ (روایی خارجی) ۲۰؛
تأیید‌پذیری ۲۱ در برابر عینیت ۲۲.

به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی ظاهری ۲۳، محتوایی ۲۴ و سازه ۲۵ استفاده شد. در روایی ظاهری پرسشنامه‌ها قبل از توزیع توسط پژوهش‌گر، چند نفر از اعضای نمونه و برخی خبرگان دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت. در روایی محتوایی با کمک فرم‌های CVI و CVR و به کمک ده نفر از خبرگان شامل اعضای مصاحبه‌شونده، خبرگان دانشگاهی، چند نفر از آزمودنی‌ها و ... محتوای پرسشنامه از نظر سؤال‌های اضافی و یا اصلاح سؤال‌ها مورد بررسی قرار گرفت.

روش تجزیه و تحلیل داده در پژوهش حاضر روش تحلیل داده‌ها در بخش کیفی کدگذاری نظری برگرفته از روش نظریه‌پردازی داده بنیاد بود. کدگذاری نظری عبارت است از عملیاتی که طی آن داده‌ها تجزیه، مفهوم‌سازی و به شکل تازه‌ای در کنار یکدیگر قرار داده می‌شوند و فرایند اصلی است که طی آن نظریه بر اساس داده‌ها تدوین می‌شود. در این روش سه رکن اصلی "مفاهیم"، "مقوله‌ها" و "قضیه‌ها" وجود دارند. در این شیوه نظریه بر اساس "داده‌های خام" شکل می‌گیرند.

تحلیل داده‌ها، محور اصلی نظریه برخاسته از داده‌ها است. در هر مطالعه به‌عنوان یک کل، جمع‌آوری داده‌ها، تنظیم داده‌ها و تحلیل

جدول ۱: کدگذاری (A تا R) و دسته‌بندی محوری کلیه مفاهیم استخراج شده از تکنیک مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته

ساز	کدگذاری انتخابی (مقوله)	نقشه	کدگذاری باز (شاخص)	کد مصاحبه شونده
مؤلفه‌های نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم	عامل آموزشی	مدیریت دانشگاه	واحد های مبنایی	
			توانایی مدیریت امور دانشگاه بر اساس اسناد بالادستی	I1, I9, I13
			توانایی در ارتباط با اساتید و همکاران دیگر	I2, I6, I10, I14
			توانایی در ایجاد تغییرات لازم در دانشگاه بر اساس اصول قرآنی	I11, I9, I10, I5
مؤلفه‌های نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم	عامل آموزشی	مدیریت دانشگاه	ارائه راهبرد کارآمد بر اساس اسناد بالادستی و آموزه‌های قرآن	I6, I7, I5, I7

۲۲. Objectivity

۲۳ -Faced Validity

۲۴ -Content Validity

۲۵ - Construct Validity

۱۸. Transferability

۱۹. Generalizability

۲۰. External validity

۲۱. Confirmability

I10, I18, I2	توانایی در خلق موقعیتهای تربیتی و آموزشی مبتنی بر آموزه های قرآنی	اساتید دانشگاه	ارزنیایی تعلیم و تربیت	امکانات تعلیم و تربیت	عوامل سازمانی	ساختار سازمانی
I7, I5, I1, I7	دارای سعه صدر					
I11, I8, I4, I9	دارای صلاحیت اخلاقی					
I2, I6, I10, I14	دارای صلاحیت نگرشی مبتنی بر آموزه های قرآن					
I11, I9, I10, I14, I5	شایستگی شناختی بر اساس اهداف اسناد بالادستی					
I6, I7, I5, I7	دارای مهارتهای لازم شغلی					
I10, I18, I2	شایستگی عاطفی مبتنی بر آموزه های دینی					
I7, I1, I7	تربیت معنوی					
I2, I6, I10	اخلاق گرایی					
I11, I9, I14, I5	دانش موضوعی و محتوایی مبتنی بر اسناد بالادستی	ارزنیایی تعلیم و تربیت	امکانات تعلیم و تربیت	عوامل سازمانی	ساختار سازمانی	ساختار سازمانی
I4, I2, I6	استفاده درست از ارزیابی پایانی بر اساس اهداف قرآنی					
I4, I15, I9	ارزشیابی تکوینی مبتنی بر آموزه های قرآنی					
I19, I1	رعایت عدالت در ارزشیابی					
I6, I9, I3, I5	آموزش خودارزیابی به عنوان عاملی در جهت تهذیب نفس					
I2, I1, I10, I7	آموزش دگر ارزیابی به عنوان عاملی در جهت ارتقای سطح همکاران و خود					
I10, I6, I5, I1, I7	وجود امکانات فناورانه مبتنی بر اصول دینی					
I13, I14, I15	وجود نمازخانه و مکانی برای راز و نیاز و انجام اعمال دینی					
I1, I9, I13	امکان استفاده از کتابخانه الکترونیک برای تمام دانشجو معلمان					
I2, I6, I10, I14	امکان داشتن مکانی برای ترویج آموزه های قرآنی در دانشگاه	عوامل سازمانی	ساختار سازمانی	عوامل سازمانی	ساختار سازمانی	ساختار سازمانی
I8, I7, I11	ساختار دانشگاه، بر اساس هدف قرآنی و دینی(اصول اخلاقی) نهاده شده است					
I7, I3, I9, I12, I17	میزان تمرکز پایین در دانشگاه در ارتباط با حل مسایل					
I1, I9, I13	ساختار مشارکتی مبتنی بر آموزه های دینی					
I2, I10, I14	هویدا بودن ماموریت نظام آموزشی در ساختار دانشگاه و شفافیت عملکرد					
I11, I9, I10, I14, I5	مشخص بودن میزان اختیارات هر فرد در دانشگاه					

I6, I7, I5, I7	اهمیت به فرهنگ معنوی
I3, I18, I2	توجه به حفظ انسجام دینی در دانشگاه
I7, I5, I1	همگام ساختن اصول دینی با دنیای مایع امروزی در دانشگاه
I11, I8, I4, I9	جاری بودن ارزشهای اسلامی جامعه در دانشگاه
I8, I2, I1	حمایت از بودجه اختصاص یافته به مدرسه

۱۰۰
۱۰۰
۱۰۰
۱۰۰
۱۰۰

همان‌طور که یافته‌های جداول قبل نشان داد در مرحله سوم از فرایند کدگذاری داده‌های گردآوری شده، مرتب سازی نهایی و خوشه بندی کلیه مفاهیم و کدهای محوری در ۲ طبقه صورت گرفته است.

جدول ۲: مولفه‌های شناسایی شده بعد از استفاده از ادبیات، پیشینه و نظریه‌های موجود

سازه	بعد	مولفه	تعداد گویه
نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم	آموزشی	مدیریت دانشگاه	۷
		اساتید دانشگاه	۷
		ارزشیابی تعلیم و تربیت	۵
		امکانات تعلیم و تربیت	۴
سازمانی		ساختار سازمانی	۵
		فرهنگ سازمانی	۵

اینکه مقیاس اندازه گیری فاصله‌ای بود و همچنین توزیع داده‌ها نرمال بود از آزمون‌های پارامتریک مناسب (همبستگی پیرسون) استفاده گردید که نتایج آن در جدول زیر آورده شده است.

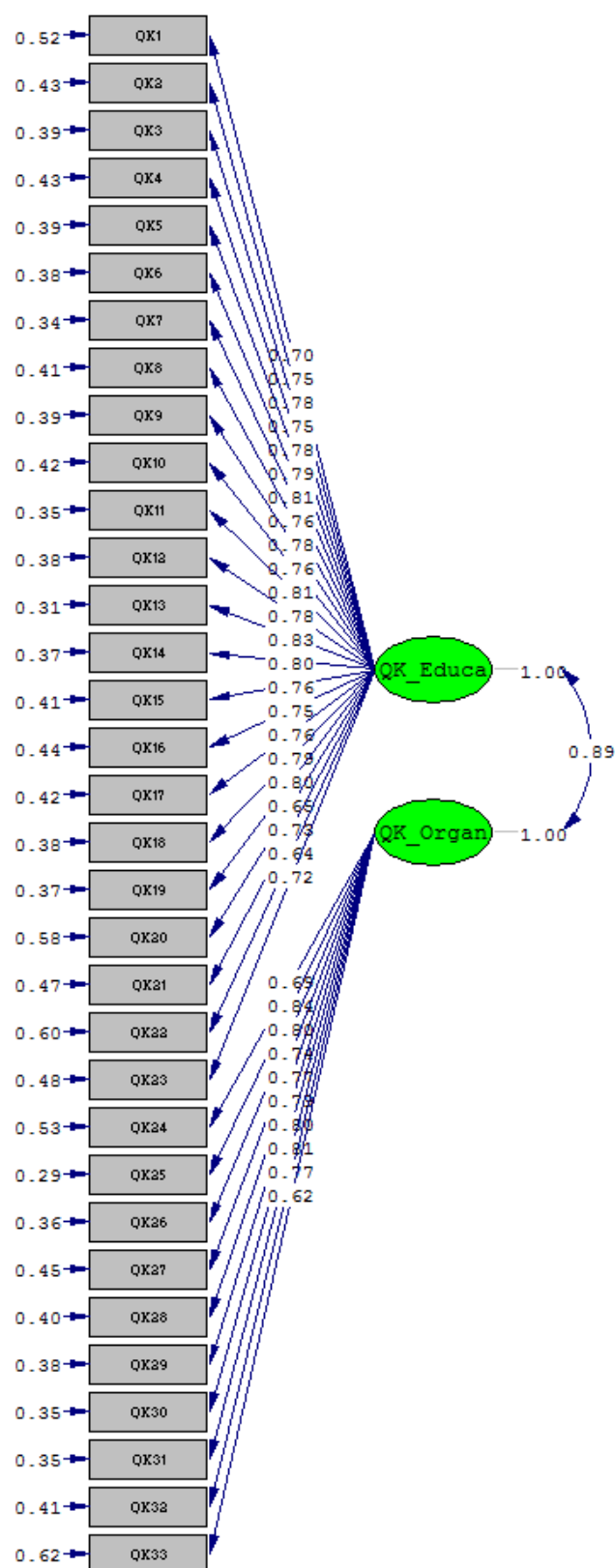
سوال ۲: الگوی عملی و کاربردی تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن کدام است؟
برای پاسخ به سؤال فوق از تحلیل عاملی تائیدی استفاده شد که در ادامه آمده است. همچنین، قبل از اجرای تحلیل عاملی، با توجه به

جدول ۳: همبستگی بین مولفه‌های نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم

آموزشی	همبستگی	سازمانی
	Sig.	
	۰,۸۳۶***	۱
	Sig.	
	۰,۰۰۰	۱

دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم است. مقدار کای اسکوئر بر درجه آزادی مدل حاضر ۲,۵۰ و مقدار RMSEA برابر ۰,۰۶۶ می‌باشد.

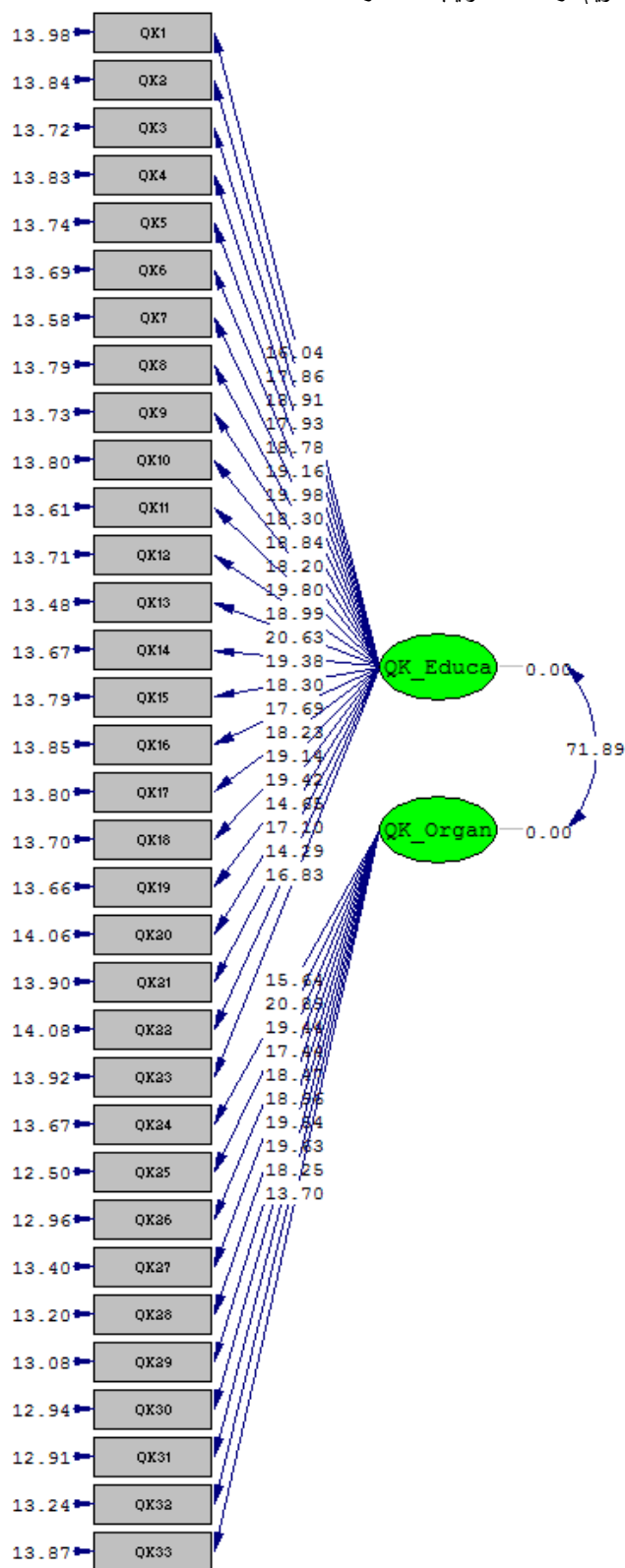
بارهای عاملی، شاخصی که بیشترین بار عاملی را داشته باشد، در اندازه‌گیری متغیر مربوطه سهم بیشتری دارد و شاخصی که ضرایب کوچک‌تری داشته باشد سهم کمتری را در اندازه‌گیری سازه مربوطه ایفا می‌کند. شکل زیر مربوط به مدل نهایی نظام جامع تعلیم و تربیت

Chi-Square=1235.39, df=494, P-value=0.05290, RMSEA=0.066

شکل ۱: مدل نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه

فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم در حالت ضرایب استاندارد

Chi-Square=1235.39, df=494, P-value=0.05290, RMSEA=0.066

شکل ۲: مدل نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه

فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم در حالت معناداری ضرایب
در جدول زیر، مهم‌ترین و متداول‌ترین شاخص‌های برازش آورده
شده است. همان‌گونه که در جدول دیده می‌شود، تقریباً تمامی
شاخص‌ها کفایت آماری دارند. بنابراین، با اطمینان بسیار بالایی
می‌توان دریافت محقق در مورد این شاخص‌ها به برازش کامل دست
یافته است.

جدول ۴: گزیده‌ای از شاخص‌های برازش مهم مدل ترسیمی

شاخص	نام شاخص	اختصار	مقدار	برازش قابل قبول
شاخص‌های برازش مطلق	سطح تحت پوشش (کای اسکوتر)	-	۱۲۳۵,۳۹	
	شاخص نیکویی برازش	GFI	۰,۹۴	بزرگتر از ۰,۹
شاخص‌های برازش تطبیقی	شاخص نیکویی برازش اصلاح شده	AGFI	۰,۹۱	بزرگتر از ۰,۹
	شاخص برازش تطبیقی	CFI	۰,۹۷	بزرگتر از ۰,۹
شاخص‌های برازش مقتصد	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	۰,۰۶۶	کمتر از ۰,۱

نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، مشخص شد که نظام جامع تعلیم و تربیت
دانشجو - معلمان در دانشگاه فرهنگیان بر مبنای آموزه‌های قرآنی
، ابعادی همچون مولفه‌های آموزشی و سازمانی را در بر دارد و هر
کدام مولفه‌های خود را شامل می‌شوند. در شناسایی ابعاد و
مولفه‌های نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه
فرهنگیان با تاکید بر قرآن کریم، با ۲۰ خبره مصاحبه انجام شد و
با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA، که نرم‌افزاری حرفه‌ای برای
تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده توسط روش‌های کیفی و
ترکیبی است، مصاحبه‌ها مورد تحلیل قرار گرفت. و پس از
کدگذاری‌های باز، انتخابی و محوری، مولفه‌ها تعیین شدند. نتایج
حاصل از تحلیل عاملی نشان می‌دهد که از میان شاخصهای (گویه)
موجود، چند مولفه‌ای اصلی شناسایی شدند. بر این اساس، ابعاد
آموزشی و سازمانی در بر گیرنده مولفه‌های مدیریت دانشگاه،
اساتید دانشگاه، ارزشیابی تعلیم و تربیت، امکانات تعلیم و تربیت،
ساختار سازمانی، فرهنگ سازمانی به عنوان شاخصهای نظام جامع
تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تاکید بر قرآن
کریم بود.

آنچه که آموزش و پرورش قرآن محور قصد دارد به آن بپردازد،
کمک به رشد و تکامل روحی و نفسانی انسان است. در کشور
ایران، آموزش و پرورش با رویکردهای پرورشی و اسلامی گره
خورده، از اینرو، در این نظام اسلامی، هدف‌های آموزشی در ابعاد
دانش، مهارت و نگرش، فراتر از دانش اندوزی، مهارت آموزی و
نگرش یابی در نظر گرفته می‌شود. تکامل نفس و تعالی روح و روان
یادگیرنده و زمینه سازی برای تحقق یک جامعه معنوی، در واقع،
هدف نهایی یادگیری در تمام فعالیت‌های آموزش و پرورش است
که جز با یک برنامه آموزشی جامع نگر تحقق نمی‌یابد.

در این پژوهش مشخص شد که در نظام جامع تعلیم و تربیت دانشجو
معلمان مبتنی بر قرآن کریم، باید ابتدا به مسایل آموزشی و بعد به
مسایل سازمانی توجه نمود. از بین عوامل آموزشی، مدیریت دانشگاه

به عنوان حمایتگر اصلی از نوع نظام پیاده شده در دانشگاه از اهمیت
ویژه ای برخوردار است. توانایی مدیریت امور دانشگاه بر اساس
اسناد بالادستی، توانایی در ارتباط با اساتید و همکاران دیگر، مهارت
و قدرت مدیر در ایجاد تغییرات لازم در دانشگاه بر اساس اصول
قرآنی، ارائه راهبرد کارآمد بر اساس آموزه‌های قرآن و توانایی در
خلق موقعیتهای تربیتی و آموزشی مبتنی بر آموزه‌های قرآنی و
همچنین داشتن سعه صدر و صلاحیت اخلاقی از ویژگیهای مدیریت
خوب است. علاوه بر این، اساتید دانشگاه به عنوان ارکان اصلی
دانشگاه کسانیکه بیشترین ارتباط را با نظام تربیتی دانشجو معلمان
دارند. در عوامل آموزشی قرار می‌گیرند و باید مورد توجه باشند.
اساتیدی که دارای صلاحیت نگرشی مبتنی بر آموزه‌های قرآن
هستند، شایستگی شناختی بر اساس اهداف قرآنی را دارند و دارای
مهارتهای لازم شغلی، شایستگی عاطفی مبتنی بر آموزه‌های دینی،
تربیت معنوی، توجه به اخلاق گرایی دانش موضوعی و محتوایی
مبتنی می‌باشند، می‌توانند به نظام تعلیم و تربیت مبتنی بر آموزه
های قرآنی دانشجو معلمان این دانشگاه کمک کنند. یکی دیگر از
عوامل آموزشی، ارزشیابی است. اینکه تا چه میزان ارزشیابی درست
از دانشجویان انجام می‌شود و اینکه آیا عدالت در ارزشیابی مورد
توجه قرار می‌گیرد یا خیر، فاکتورهایی هستند که در بخش
ارزشیابی دانشجو معلمان این دانشگاه می‌توان بدان اشاره کرد.
همچنین استفاده از شیوه‌های نوین خود ارزیابی و دگر ارزیابی در
فرایند ارزشیابی مبتنی بر آموزه‌های دینی و قرآنی در ارزشیابی
دانشجو معلمان حائز اهمیت می‌باشد. امکانات آموزشی نیز جزء
عامل آموزشی هستند. وجود امکاناتی مانند فضاهای معنوی در
دانشگاه این مهم را جامعه عمل می‌پوشاند. علاوه بر عوامل آموزشی،
عوامل سازمانی هم وجود دارند که نظام تعلیم و تربیت دانشجو
معلمان دانشگاه فرهنگیان باید به آنها توجه کند تا بر اساس
آموزه‌های قرآنی، نظامی مناسب و در خور تدوین گردد. ساختار و
فرهنگ سازمانی جزء عوامل سازمانی می‌باشند. ساختار دانشگاه،
اگر بر اساس هدف قرآنی یعنی رسیدن به حیات طیبه بنا نهاده شده

millennium. The first national conference on strategies for the development and promotion of educational sciences, psychology, counseling and education in Iran.

5. Baqaipour Parisa and Kazemi Zahra. (1394). Islamic education. National Conference on Psychology and Educational Sciences

6. Document of fundamental transformation of education. (1390). Secretariat of the Higher Education Council, Ministry of Education and the Higher Council of the Cultural Revolution. Tehran.

7. Mansoori Nia, Alireza and Khorramabadi, Yadollah (2013). Teacher Nash in Religious and Moral Education. First International Congress of Religious Culture and Thought, 1225-1211

8. Stafford, K. (2017). Student Affairs Approaches to Religion and Spirituality in US Public Higher Education.

9. Seylani, K. Karlsson, S. Hallberg, I. R. Mohammadi, E. & Negarandeh, R. (2016). Spirituality Among Iranian Nursing Students During Undergraduate Study. Nursing and Midwifery Studies, (In press).

10. McMullen, M. R. (2016). Identification and Selection of Teachers Equipped to Guide Students in Spiritual Formation in Mennonite Schools (Doctoral dissertation, Kent State University).

11. Zhang, K. Deirdra, I. & Wu, H. (2016). Towards a Holistic Teacher Education: Spirituality and Special Education Teacher Training. In Spirituality across Disciplines: Research and Practice: (pp. 135-147). Springer International Publishing.

باشد و میزان تمرکز پایین در دانشگاه در ارتباط با حل مسائل، همچنین، وجود ساختار مشارکتی مبتنی بر آموزه های دینی، هویدا بودن ماموریت نظام آموزشی در ساختار دانشگاه و شفافیت عملکرد و مشخص بودن میزان اختیارات هر فرد در دانشگاه، اهمیت به فرهنگ معنوی، توجه به حفظ انسجام دینی در دانشگاه، همگام ساختن اصول دینی با دنیای مایع امروزی در دانشگاه و جاری بودن ارزشهای اسلامی جامعه در دانشگاه، حفظ شود، می توان به نظام تعلیم و تربیت مبتنی بر آموزه های قرآنی برای دانشگاه فرهنگیان امید داشت.

بر اساس یافته های حاصله چندین پیشنهاد قابل ارائه می باشد: مدیریت دانشگاه با سازمان آموزش و پرورش در ارتباط باشد و به دانشجو-معلمان خود در چارچوب مقررات دینی اختیار عمل دهد. مدیریت، جسارت حذف مقررات دست و پاگیر اخلاقی را در زمینه تعلیم تربیت دانشجو معلمان داشته باشد.

شایستگی عاطفی مبتنی بر آموزه های دینی اساتید مورد ارزشیابی قرار گیرد.

لزوم داشتن عدالت در ارزشیابی به اساتید و دانشجویان آموزش داده شود.

ساختار مشارکتی مبتنی بر آموزه های دینی در دانشگاه برقرار شود و بدین منظور جلسات هفتگی برای دانشجویان برگزار شود و از نظرات ایشان در جهت ارتقای نظام تعلیم و تربیت مبتنی بر آموزه های قرآنی استفاده شود.

References

1. Fathi Vajargah, Kourosh and Mohammad Hadi, Fariborz (2013), Fundamentals of Quality Management in Human Resources Training and Improvement, Tehran: Abij Publishing
2. Shiri, Fariba, Mollai, Amir and Rafiei Dehkordi, Mehdi. (1394). Explain the role of education in religious and moral education of students. The first national congress on community empowerment in the field of social sciences, psychology and educational sciences
3. Ghorchian, Nader Gholi and Shoghi, Behzad (1394). Spiritual renaissance in the curriculum and the role of the spiritual curriculum in the educational system.
4. Nourian, Mohammad and Baghdarnia, Mojtaba (2015). Education and the spiritual identity of the curriculum in the third